

โครงการธนาคารอาหารชุมชน (เกษตรวิสัย)
ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริ่ม จังหวัดเชียงใหม่

1. หน่วยงานรับผิดชอบ

1.1 หน่วยงานหลัก.สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

1.2 หน่วยงานบูรณาการ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์,
องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น,สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์,
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่,โรงเรียนโดยรอบโครงการ

2. ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์/นโยบาย

2.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม

2.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรม
และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

2.3 ยุทธศาสตร์การจัดสรรและแผนงานงบประมาณปี 2565

: ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

: แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังทางสังคม

3. หลักการและเหตุผล

“เกษตรวิสัย” เป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรตามพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งยังทรงพระอิสริยยศสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้ทรงมอบที่ดินส่วนพระองค์ บริเวณบ้านกองแหะ หมู่ที่ 4 ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริ่ม จังหวัดเชียงใหม่ มีเนื้อที่ จำนวน 1,350 ไร่ ให้กับ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นำไปดำเนินการในลักษณะเป็นคลินิกเกษตรเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในรูปแบบของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีชุมชนเป็นศูนย์ฝึกอบรม และวิจัยพัฒนาการเกษตร ให้เหมาะสมกับพื้นที่ รวมทั้งเพื่อการฟื้นฟูและอนุรักษ์สภาพแวดล้อมให้เกิดเป็นระบบนิเวศที่สมบูรณ์ เป็นแหล่งผลิตอาหารธรรมชาติ และมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนและเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2545 พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานที่ดินส่วนพระองค์ให้กระทรวง เกษตรและสหกรณ์ และทรงมีพระราชดำริ ขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณากำหนดแนวทางการใช้ ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ต่อมาเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2546 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้นำเสนอแผนแม่บท และแผนปฏิบัติงานเพื่อขอรับสนับสนุนงบประมาณปี 2546 จากคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) โดยจะยึดกรอบแนวทางการดำเนินงานตามแผนแม่บท และแผนปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็น พระมหากรุณาธิคุณอย่างใหญ่หลวงให้แก่เกษตรกร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้มอบพื้นที่ให้ สำนักงาน การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) 123 ไร่ เพื่อดำเนินการโครงการธนาคารอาหารชุมชน (Food Bank) ในปี 2546 โดยเริ่มต้นจากพื้นที่ป่าไม้อันเป็นแหล่งต้นน้ำถูกทำลายและเสื่อมโทรม ด้วยการปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง ผสมผสานกับพืชอื่นๆเพื่อให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการปลูกต้นไม้ให้กระจาย

ไปในพื้นที่ให้เป็นธนาคารอาหารของชุมชน มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลัก พัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นสถานที่ศึกษาดูงานในการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ วนเกษตร รวมถึงเป็นแหล่งอาหาร ทางธรรมชาติให้กับชุมชนบริเวณรอบๆ โครงการและผู้สนใจทั่วไป ปัจจุบัน ส.ป.ก. และชุมชน สามารถฟื้นฟูพื้นที่ ดังกล่าวจนเป็นป่าแบบวนเกษตร แต่เกษตรกร/ชุมชน ยังขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่และขาด ข้อมูลการใช้ประโยชน์พันธุ์พืชอย่างถูกต้องและเหมาะสม ขาดการพัฒนากิจกรรมเพื่อก่อให้เกิดรายได้ กับเกษตรกรในชุมชนกองแหะ ดังนั้นในปีงบประมาณ 2565 ส.ป.ก. จึงมีความจำเป็นในการจัดทำโครงการ เพื่อพัฒนาเกษตรกรและพื้นที่ตามหลักสูตรที่กำหนด เพื่อให้การดำเนินงานโครงการมีความต่อเนื่อง และสามารถขยายผลรูปแบบการดำเนินงานโครงการธนาคารอาหารชุมชน (เกษตรวิชญา) ให้กับเกษตรกร ในเขตปฏิรูปที่ดินสืบต่อไป

4. วัตถุประสงค์

- 4.1 เพื่อให้เกษตรกรมีทักษะ ความรู้ ความสามารถด้านการทำปุ๋ยดินขุยไผ่และปุ๋ยหมักไปใช้ได้ไม่แห้ง
- 4.2 เพื่อส่งเสริมประสบการณ์ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการพัฒนาชุมชนด้านแหล่งอาหาร ชุมชนกับเกษตรกรในพื้นที่โครงการธนาคารอาหารชุมชน (เกษตรวิชญา)
- 4.3 เพื่อส่งเสริมความรู้ เพิ่มพูนทักษะการพัฒนาชุมชนด้านแหล่งอาหารชุมชน ให้กับเกษตรกรในเขต ปฏิรูปที่ดิน
- 4.4 เพื่อส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โครงการธนาคารอาหารชุมชน (เกษตรวิชญา) ให้กับ เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน
- 4.5 เพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกให้เกิดความรักความหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติของแหล่งชุมชน เห็นความสำคัญของการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ธนาคารอาหารชุมชน และมีส่วนร่วมด้านอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5. กลุ่มเป้าหมายการดำเนินการ

เกษตรกร ผู้สืบทอดเกษตรกรในพื้นที่โครงการและในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน 100 ราย

6. พื้นที่ดำเนินการ

เกษตรกรบ้านกองแหะ หมู่ที่ 4 ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จำนวน 50 ราย และเกษตรกรในเขต ปฏิรูปที่ดินจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 50 ราย

7. วิธีดำเนินการ

- 7.1 จัดทำแผนชุมชน เน้นกระบวนการมีส่วนร่วม
- 7.2 ประสาน สืบหาข้อมูลพื้นที่ เกษตรกรเป้าหมาย/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจงโครงการ
- 7.3 ฝึกอบรม/สัมมนา

1) หลักสูตร การทำปุ๋ยดินขุยไผ่ และปุ๋ยหมักใบไผ่ใบไม้แห้งรวม เพื่อการใช้ประโยชน์จากแหล่งอาหารชุมชนบ้านกองแหะ

2) หลักสูตร ส่งเสริมการเรียนรู้ตามรอยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างเครือข่ายแหล่งธนาคารอาหารชุมชนให้แก่เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

7.4 กิจกรรมปลูกป่า และทำแนวกันไฟ

7.5 กิจกรรมปรับปรุง บำรุงกล้าไม้ พันธุ์ไม้ การดูแล บำรุงรักษา และซ่อมแซมระบบน้ำ วัสดุการทำปุ๋ยหมัก และน้ำหมักชีวภาพ

7.6 สนับสนุนเกษตรกรต้นแบบ จำนวน 1 ราย

7.7 ติดตาม/ประเมิน ผลการดำเนินงาน

1) รายงานผลการดำเนินงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำเดือนในระบบ Google sheet

2) ประเมินผลเชิงปริมาณและคุณภาพในช่วงไตรมาสที่ 1 และ 4 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานโครงการ/และเกษตรกรที่ได้รับการฝึกอบรมนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และสรุปผลการดำเนินงานโครงการ

7.8 ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการดำเนินงานโครงการ

7.9 การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. จังหวัด/ส่วนกลาง/เกษตรกร/จ้างเหมาบริการ ที่ดำเนินงานภายใต้โครงการพระราชดำริ

8. ตัวชี้วัด

8.1 เชิงปริมาณ

1) เกษตรกร ผู้สืบทอดเกษตรกรในพื้นที่โครงการ ที่ผ่านการฝึกอบรม จำนวน 50 ราย มีทักษะความรู้ ความสามารถด้านการทำปุ๋ยดินขุยไผ่และปุ๋ยหมักใบไผ่ใบไม้แห้ง เห็นความสำคัญของการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ธนาคารอาหารชุมชน

2) เกษตรกร ผู้สืบทอดเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน ที่ผ่านการฝึกอบรม จำนวน 50 ราย มีทักษะการพัฒนาชุมชนด้านแหล่งอาหารชุมชน สร้างเครือข่ายการเรียนรู้โครงการธนาคารอาหารชุมชน (เกษตรวิสัย) ให้กับเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

8.2 เชิงคุณภาพ : ร้อยละ 60 ของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมตามแนวทางพระราชดำริสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพ

8.3 ผลสัมฤทธิ์ : รายได้เฉลี่ยครัวเรือนเกษตรกรเป้าหมายเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ต่อปี

9. งบประมาณ

1,501,200 บาท

10. ระยะเวลาดำเนินโครงการ

1 ตุลาคม 2564 – 30 กันยายน 2565

11. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

11.1 เกษตรกรมีทักษะ ความรู้ ความสามารถด้านการทำปุ๋ยดินขุยไผ่และปุ๋ยหมักจากใบไผ่ไปไม้แห้ง

11.2 เกษตรกรในพื้นที่โครงการธนาคารอาหารชุมชน (เกษตรวิสัย) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการพัฒนาชุมชนด้านแหล่งอาหารชุมชน

11.3 เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินมีความรู้ ทักษะการพัฒนาชุมชนด้านแหล่งอาหารชุมชน

11.4 สร้างเครือข่ายการเรียนรู้โครงการธนาคารอาหารชุมชน (เกษตรวิสัย) ให้กับเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

11.5 เกษตรกรในพื้นที่โครงการและในเขตปฏิรูปที่ดิน มีจิตสำนึกเกิดความรักความห่วงใยในทรัพยากรธรรมชาติของแหล่งชุมชนเห็นความสำคัญของการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ธนาคารอาหารชุมชน และมีส่วนร่วมด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม